

Det kommunale utfordringsbildet i Troms og Finnmark

31. oktober 2025

Vi har kartlagt mulighetene og utfordringene i kommunene i Troms og Finnmark på oppdrag for Statsforvalteren

Vi har oppdatert kunnskapsgrunnlaget om kommunenes viktigste utfordringer og muligheter fremover og gjennomført 75 intervju med ledere i alle 39 kommuner i Troms og Finnmark

38 ordførere

37 kommunedirektører (og tidl. kom.dir.)

Vi har i tillegg oppdatert en kartlegging av interkommunalt samarbeid i kommunene

Gjennomgående tema i intervjuene

- Kommunens styrker og muligheter
- De største utfordringene kommunen står ovenfor
- Evnen til å løse oppgaver, behovet for støtte og bistand
- Viktige endringer de siste fem årene
- Planarbeid og beredskap
- Tanker om interkommunale samarbeid
- Syn på statsforvalteren
- Fremtiden

2

Muligheter og utfordringer i Troms og Finnmark

Sjømat

Reiseliv

Forsvaret

Kraft

En region med
store
muligheter,
naturgitte
fordeler og
muligheter for
vekst

Kommunene står overfor utfordringer med de 5 B-ene

Befolkning

Bemanning

Bygda

Budsjett

Beslutninger

Mye er likt, men det er også store geografiske forskjeller og særtrekk mellom Troms og Finnmark, og innad i fylkene

Regionale utfordringer og særtrekk

Tre nye kriser

Behov for trippelkompetanse

Nærhet til beslutningstakere

Store byer som storebror

Vellykkede kommunesammenslåinger

Lang tradisjon for samarbeid i Troms

3

Evne til å løse
oppgaver

Det som er det store paradokset er at oppgaveporteføljen er ikke designet for en tusen personers kommune. Det er helt umulig å møte de kravene.

Skal vi ha sykepleier eller planlegger?

Generalistkompetten

Hver dag er vi lovbrytere her hele gjengen. Må t
prioritere hva som er viktigst.

Når g

Det gjør noe med meg og mine ledere. Må leve med erkjennelsen om at
vi ikke får til alt.

mark?

*Klarer noen små kommuner å levere på alle lovpålagte oppgaver?
vi vet ikke en gang om hvor mange lover vi bryter*

*Vi klarer oss på et vis. Men det er utilfredstillende å ha en
oppgaveportefølje som er umulig å løse.*

*Klarer å få det til å gå rundt og vi opplever at vi leverer
tjenestene på en forsvarlig måte. Men ikke god nok kvalitet.*

Urovekkende mange kommuner oppgir utfordringer knyttet til planarbeid

Utfordringer

- Ressurskrevende
- Krevende å få tak i kompetanse
- Kompleksitet
- Manglende forståelse for planarbeid
- Manglende strategisk satsing på planarbeid

“

Har kommunen i det hele tatt penger å bruke til å realisere alle disse planene som jobbes frem?

“

Har noen prinsipielle motforestillinger mot interkommunalt samarbeid på plankontor, vanskelig å sette det ut.

Interkommunale plankontor møter noen av disse utfordringene, men ikke alle

Samfunnsplanstatus Troms og Finnmark

Tegnforklaring

Samfunnsplan 2025

- 1989 - 2021
- 2022 - 2025

2018 Kommune i samfunnsplanprosess

Kartet er utarbeidet hos Statsforvalteren i Troms og Finnmark.

Kart produsert: 11. november 2025

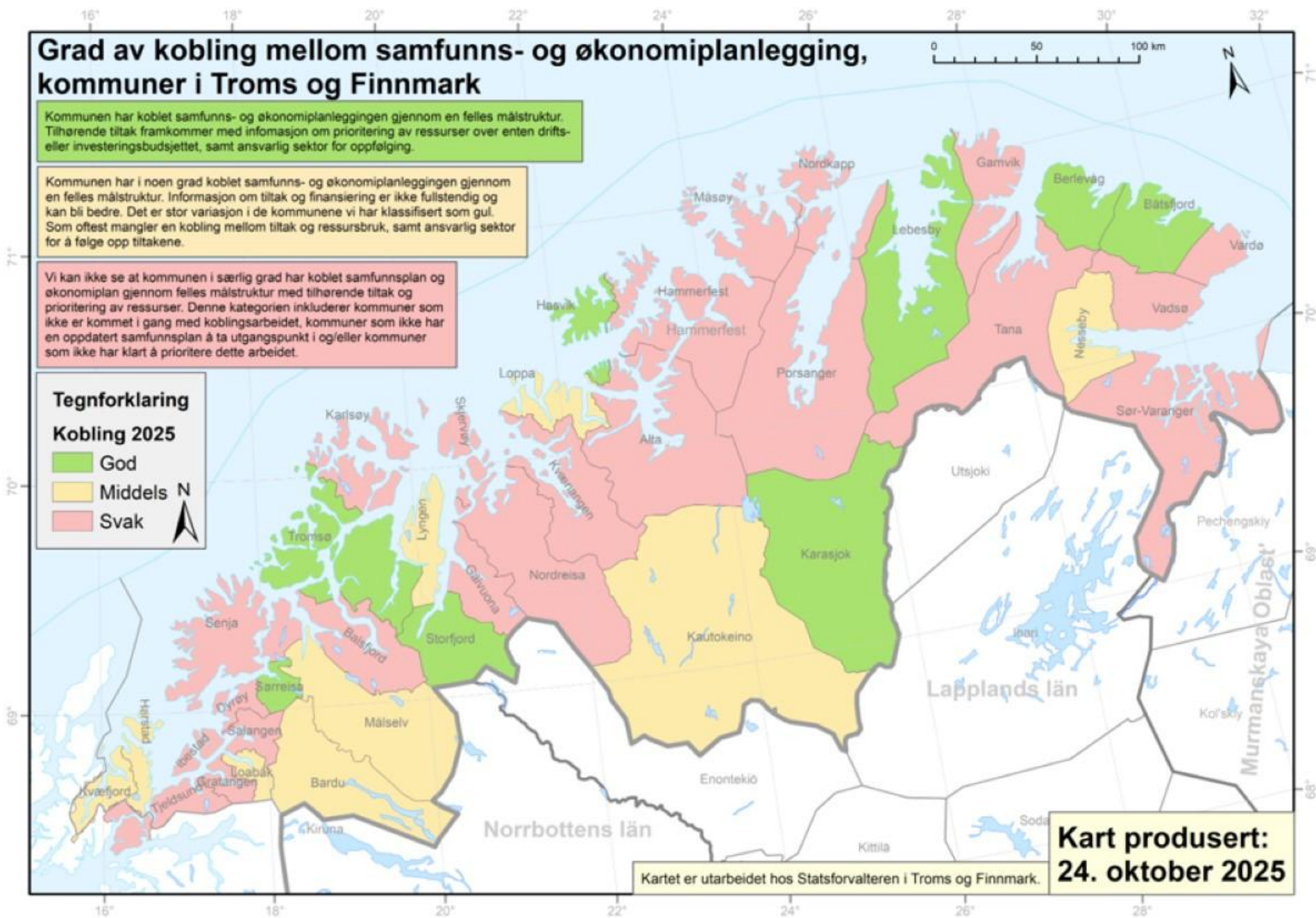
2022 - 2025

2018 Kommune i samfunnsplanprosess

Kart produsert:
11. november 2025

Kartet er utarbeidet hos Statsforvalteren i Troms og Finnmark.

Tegnforklaring
Kobling 2025
 God
 Middels
 Svak

Beredskapsarbeidet oppleves som krevende

Kommunal beredskapsplikt

Sosial
beredskap

Drikkevann

Skole og
oppvekst

Akutt
forurensing

Helse og
omsorg

Brann og
redning

Kommune-
planlegging

Sivilforsvars-
plikter

Nærings-
beredskap

Eksterne
aktører

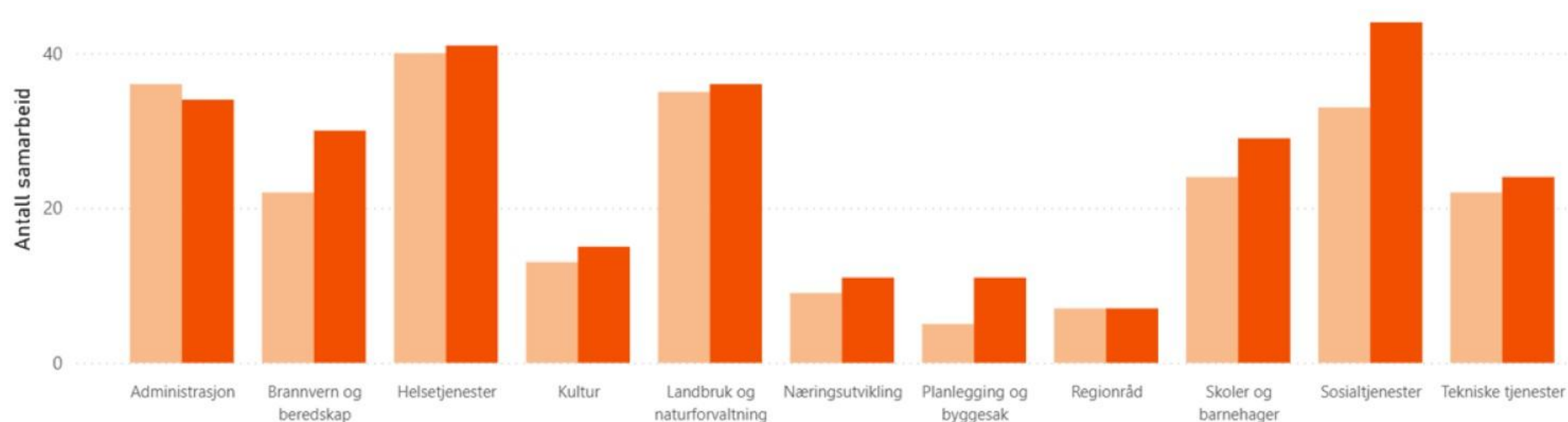
Krever kapasitet og ressurser til langsiktig tenkning
Uklare forventninger og et endret trusselbilde
Behov for samarbeid og samhandling på et regionalt nivå

4

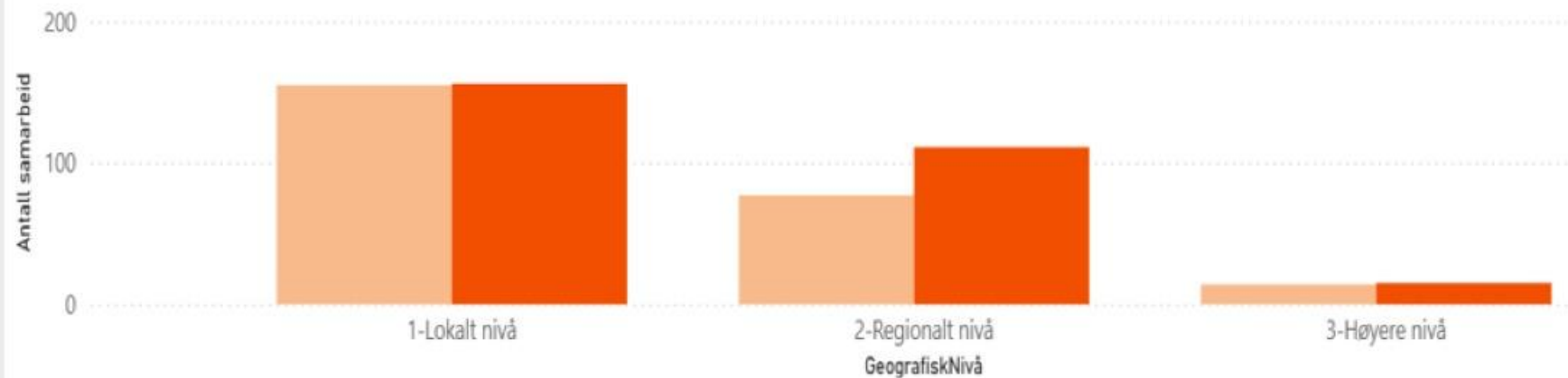
Interkommunalt samarbeid og sammenslåing

Det har vært en økning i antall interkommunale samarbeid innen de fleste områdene siden 2019

Kartleggingsår 2019 2025

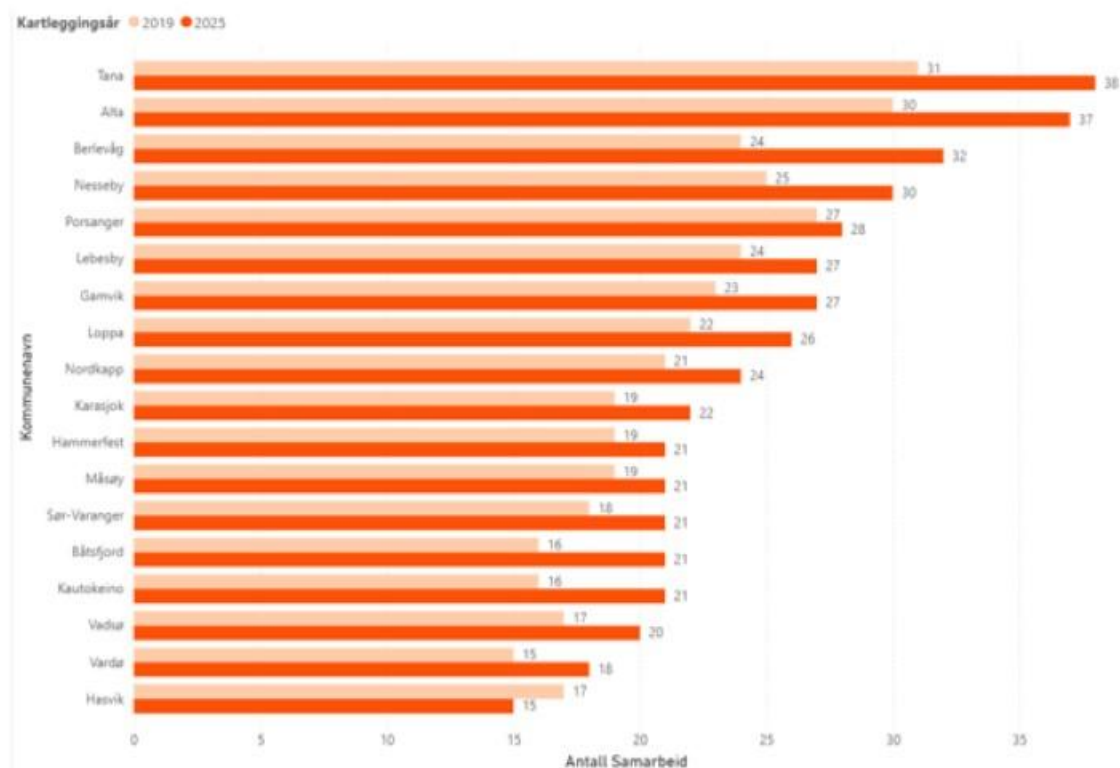
Det har vært en økning i regionale samarbeid, mye av veksten har skjedd i Finnmark

Variasjonen i lokalt, regionalt og høyere nivå på formelle interkommunale samarbeidsordninger i Troms og Finnmark, fra 2019 og 2025.

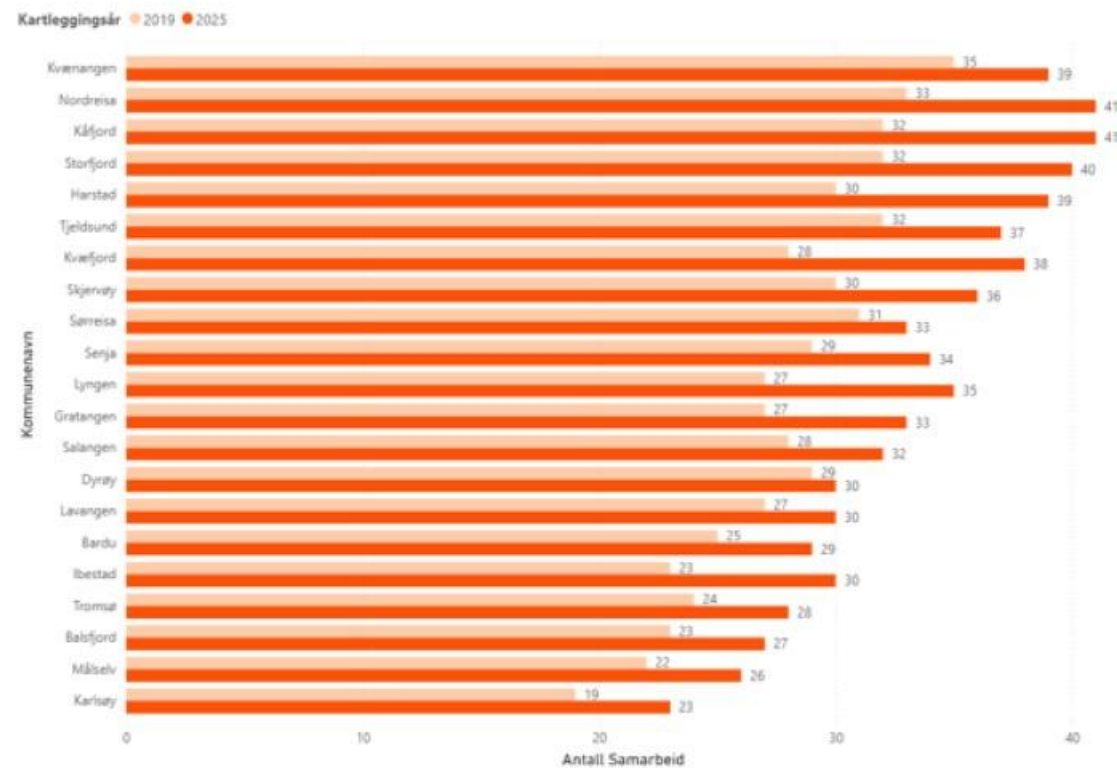
Siden 2019 har det vært en økning i antall interkommunale samarbeid i nesten alle kommuner

Finnmark

Tabell 4 Endring i antall samarbeidsordninger for Finnmark

Troms

Tabell 5 Endring i antall samarbeidsordninger for Troms

Interkommunalt samarbeid er med å løse utfordringer knyttet til bemanning og spesialisert kompetanse

“

Kampen om arbeidskraften er den desidert største utfordringen, og den viktigste årsaken til at vi må samarbeide.

Godt samarbeid er avhengig av gode naboer

“

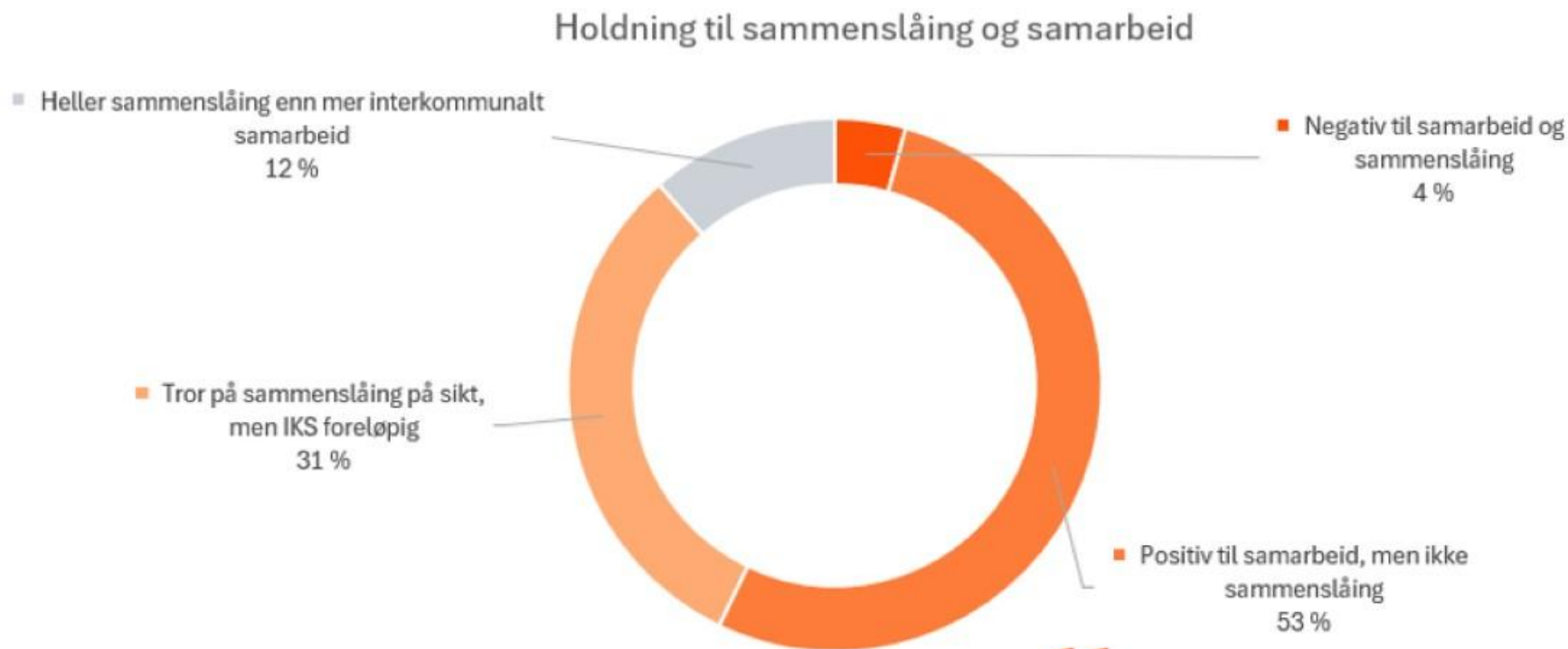
Det er lettere å samarbeide med likestilte kommuner

“

Det kreves en hvis raushet hvis et samarbeid skal fungere

Samarbeid sees både på som et nødvendig onde for å unngå sammenslåing, men også et skritt på veien mot sammenslåing

“

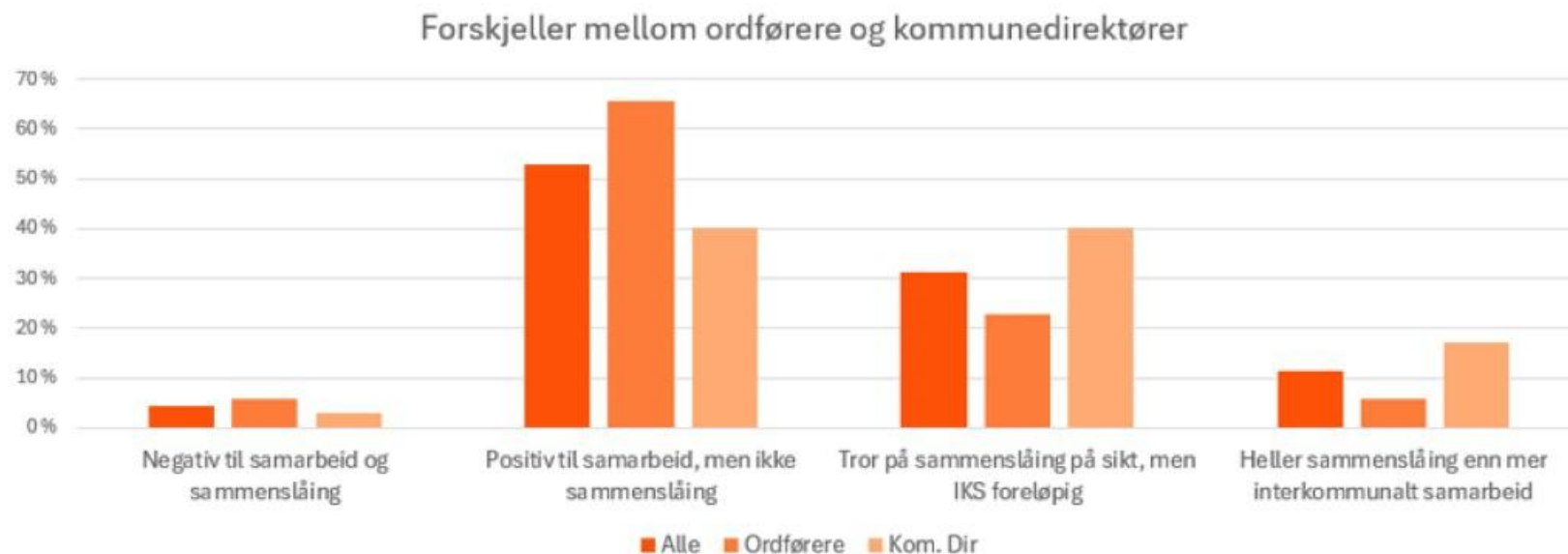
Tenker det vil være et punkt hvor man har overført for mange tjenester til interkommunale tjenester, og at diskusjonen om sammenslåing da bør tas»

“

Samarbeid er dyrt, men vi får løst oppgavene

	Store kommuner	Små kommuner (under 3000 innbyggere)
Negativ til samarbeid og sammenslåing	8 %	2 %
Positiv til samarbeid, men ikke sammenslåing	27 %	68 %
Tror på sammenslåing på sikt, men IKS foreløpig	50 %	20 %
Heller sammenslåing enn mer interkommunalt samarbeid	15 %	9 %
Tror på sammenslåing nå eller på sikt - samlet	65 %	29 %

Kommunedirektørene er mer positiv til sammenslåing enn ordførerne

Spørsmålet blir jo da at når man har kommet så langt med kommunesammenslåing, er det sann at man bare legger to lik i en kiste?

5

Syn på Statsforvalteren og Fylkeskommunen

Ulike meninger om ulike deler av embetet

Ulike meninger i de ulike kommunene, og ulike meninger om ulike deler av embetet

Plan og miljø: krevende part. Ses på som en bremsekloss. Spesielt i saker om grønn omstilling, kraftutbygging og næringstuvikling.

Interkommunalt samarbeid: Delte meninger om dette

Beredskap: Viktig støttespiller for kommunene

Økonomi: God støtte til ROBEK kommunene

Jeg er kritisk til Statsforvalterens oppførsel når det kommer til næring, kystplaner, næringsplaner. De har et ekstremt miljøfokus som hindrer utvikling.

Kommunene ønsker mindre kontroll og tilsyn og mer veildning og støtte fra Statsforvalteren

Kommunene ønsker seg:

- **Mindre kontroll, tilsyn og byråkrati**
- **Mer veiledning og støtte**
- **Mer effektivitet i saksbehandling**
- **Større grad av helhetlig tenkning og koordinering**

“

Statsforvalteren opererer mellom barken og veden, ikke alle har den forståelsen

“

Opplever at Statsforvalteren kontrollerer mer enn de veileder

“

Jeg opplever at statsforvalteren henger seg opp i det formelle isteden for å ta tak i realiteten i saken

Kommunene savner en tydelig og proaktiv fylkeskommune

Finnmark fylkeskommune
oppleves som fraværende

Mer positiv til Troms
fylkeskommune, men ønsker
større tydelighet

Kommunene i de nordligste fylkene står overfor en forvaltningsmessig krise som gir et frempek til resten av landet

Utfordringene vil øke fremover:

Kommuner som i dag ikke klarer å levere på de lovpålagte oppgavene og tjenester til sine innbyggere

Befolkning

Bemanning

Bygda

Budsjett

Beslutninger

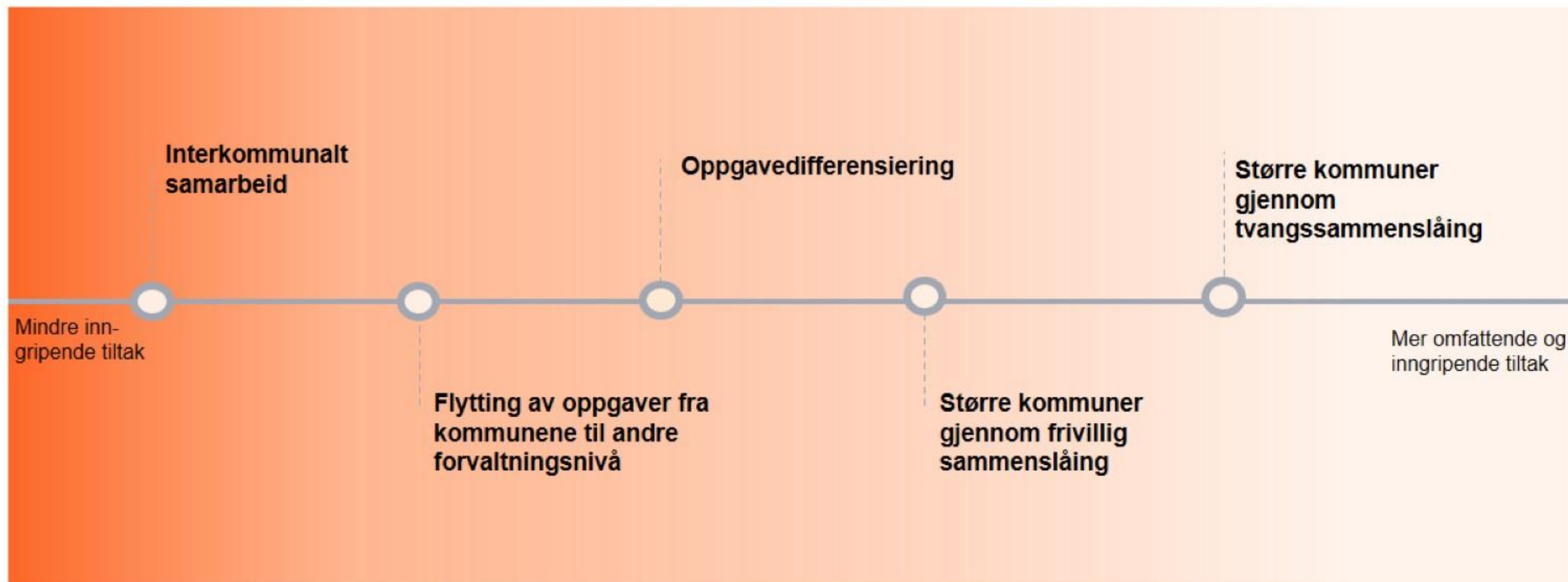

Beredskap

Flere kommuner vil slite med å levere lovpålagte tjenester og de som allerede sliter, vil slite mer

Er det behov for tvangssammenslåing for å redde lokaldemokratiet?

Vi må finne løsninger for
å styrke kommunene
mens det enda er tid

